

Manifesty a revoluce Surrealismus & období avantgard

Experimentální literatura ESB102

26. 3. 2017

Moderní umění

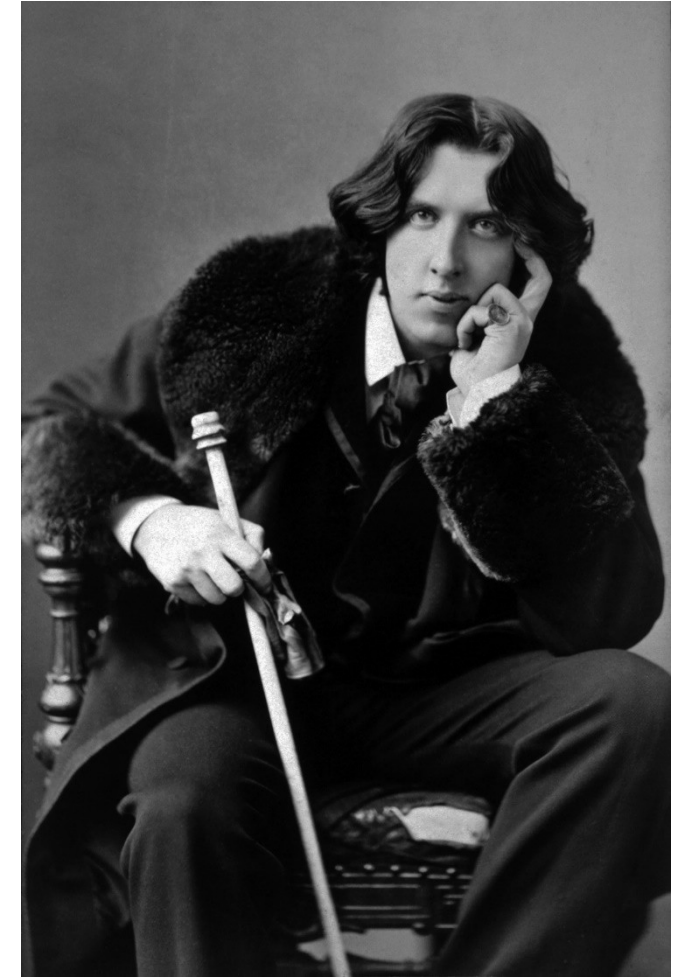
Počátky

Edgar Allen Poe

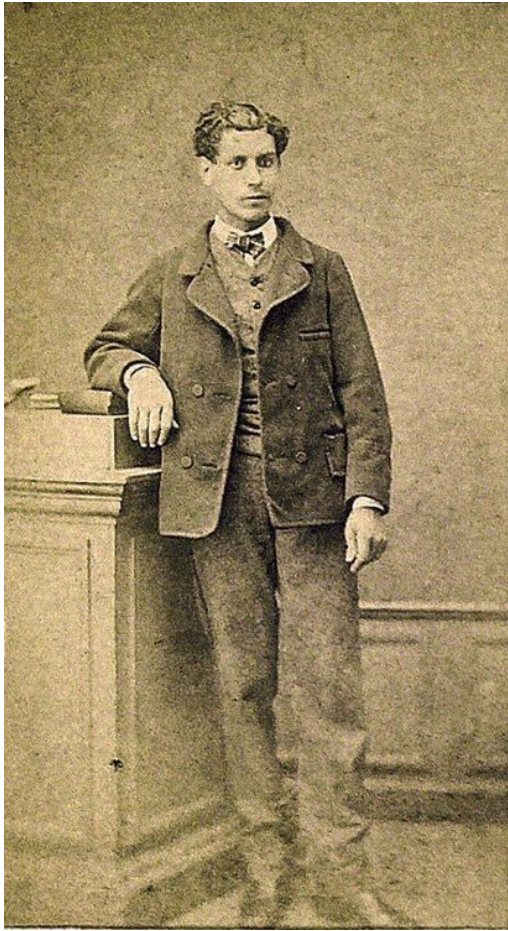
Charles Baudelaire

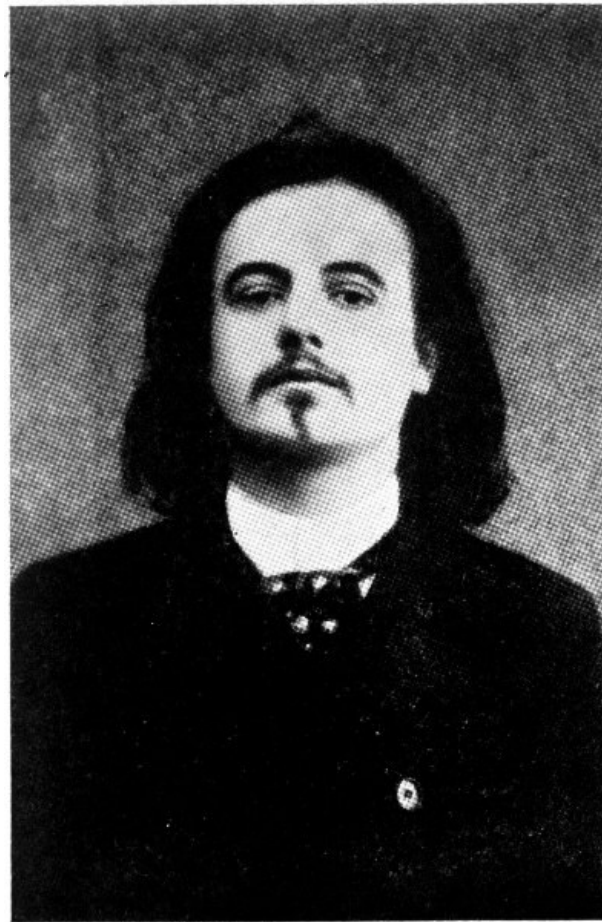
Oscar Wilde

Moderní umění

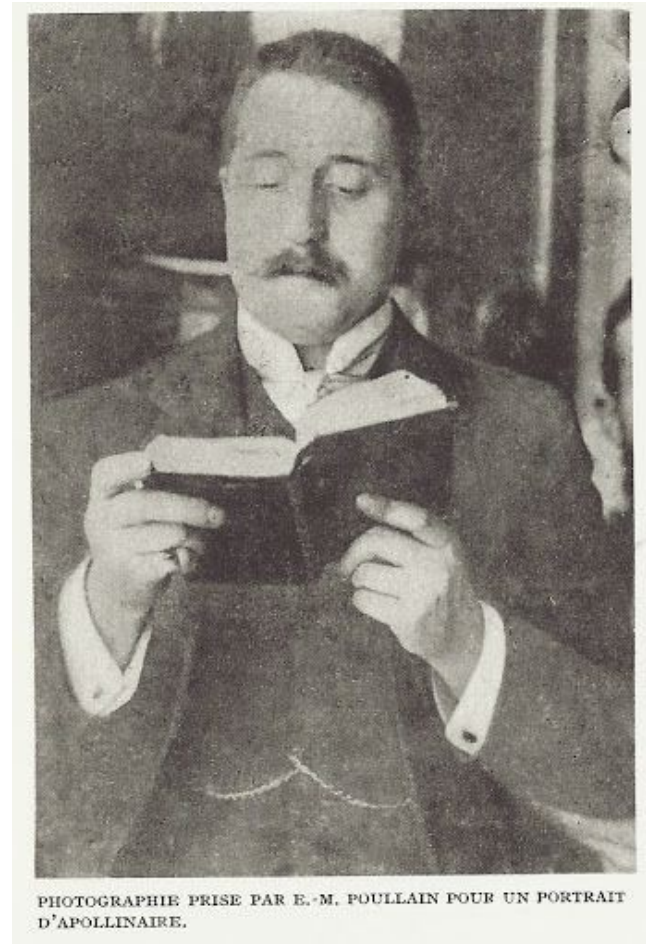
Experiment

Comte de Lautréamont

Alfred Jarry

Guillaume Apollinaire

Revoluce *Idea*

Česat se – a k čemu?

Na chvíli škoda námahy

A není možné

být na věky učesaný

Vladimir Majakovskij

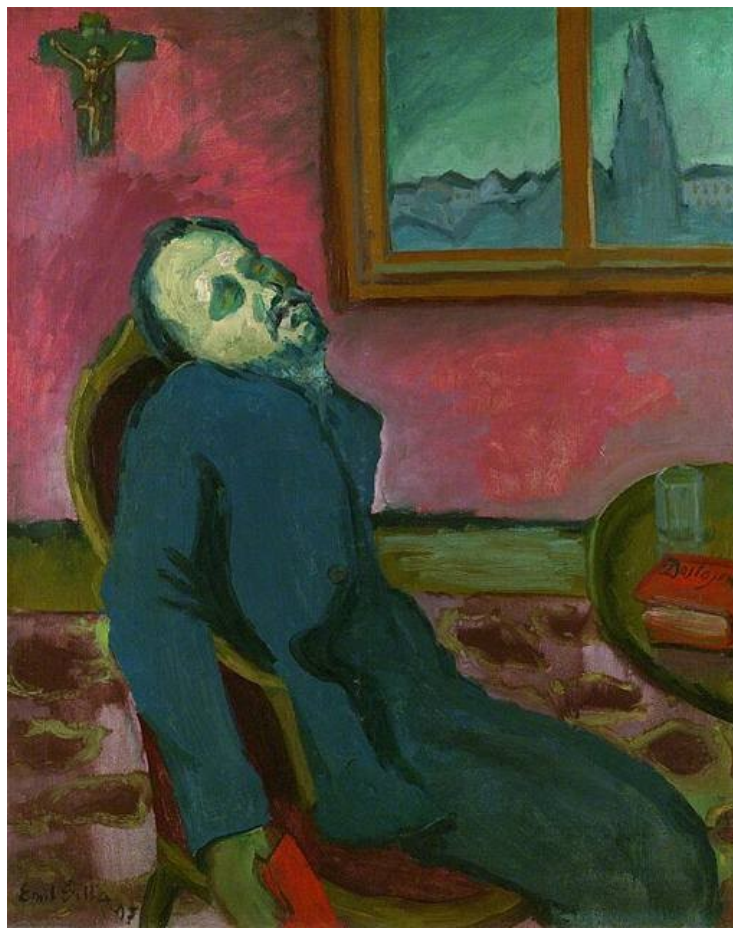
Stalo se samozřejmostí, že nic z toho, co se týká umění, není samozřejmé.

Theodor W. Adorno

Revoluce *Ismy*

*P. Picasso – Portrét Ambroise Vollarda
(1910)*

*Emil Filla – Čtenář Dostojevského
(1907)*

*M. Erns, H. Arp – Fatagaga
(1920)*

Revoluce *Ismy*

*Muž s
kinoaparátem
(1929)*

r. D. Vertov

*Mezihra
(1924)*

r. R. Claire

*Kabinet Dr.
Caligariho
(1920)*

r. R. Wiene

*Andaluský pes
(1929)*

r. L. Buñuel

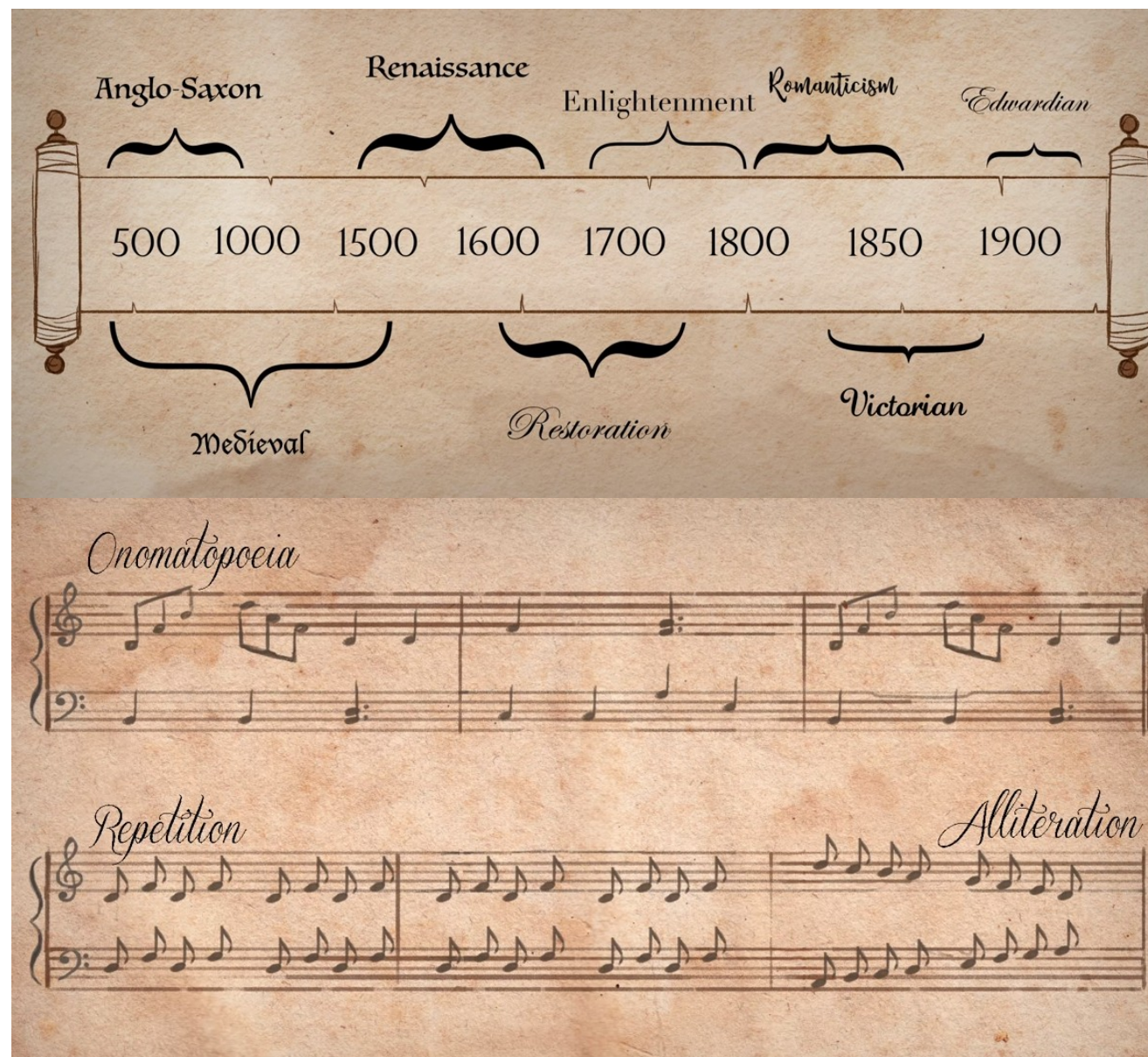

Revoluce *Literatura*

- Impresionismus
  - V. Woolfová, M. Proust,
- Konstruktivismus
  - V. Majakovskij
- Expresionismus
  - J. Čapek – *Lelio*, G. Meyrink, J. Chalupecký – *Expresionisté*
- Kubismus
  - K. a J. Čapkovi – *Zářivé hlubiny*

Revoluce *Joyce a kubismus*

- Roztříštění obrazu
- Syntetizující styl
- Rozbití jazyka, vědomí, světa
- Kulturní synkretismus
- Kaleidoskop lidského vědomí

Dada

Počátky a principy

- únor 1916 – *Cabaret Voltaire* (H. Ball)
- Hugo Ball, Tristan Tzara, Hans Arp,...
- Literatura: *fonetické básně, simultánní poezie, náhodná báseň*
- René Claire: *Mezihra (Entr'acte)* 1924

KARAWANE
jolifanto bambla ô falli bambla
grossiga m'pfa habla horem
égiga goramen
higo bloiko russula huju
hollaka hollala

Tom Stoppard - Travestie

(Tzara pokročí dopředu s výjimečnou nesmělostí. V ruce drží klobouk jako přetékaající mísu. Ukáže se, že zapsal Shakespearův sonet a rozstříhal ho na jednotlivá slova, která vložil do klobouku.)

(...)

GWENDOLINA: Vaše technika je neobvyklá.

TZARA: Každá poezie je jen znovu zamíchaná sada obrázkových karet a všichni básníci jsou podvodníci. Nabízím vám Shakespearův sonet, jenže již není jeho. Pochází z pramene, kde jsou jedinečně zorganizovány všechny mé atomy, a ruka náhody pod něj napsala mé jméno.

(...)

GWENDOLINA: Opravdu bych si přála, aby vás bozi učinili poetičtějším.

TZARA: Nevím, co je poetické. Znamená to poctivé slovem i činem? Znamená to opravdové?

(...)

(Gwendolina zaváhá, pak ale vytáhne z klobouku první útržek papíru a skládá si další a další do dlaně.)

GWENDOLINA: Milá / svých líbezných poupat / plá z tmy tvé věčné léto / můj není tak krátký / od přírody - / opírá se jen krátkou chvílí / je to nebeské! *(Tiše vykřikne při slově nebeské, obrátí se zády ke klobouku a poodstoupí od Tzary, který vytáhne pár dalších slov a uklidní atmosféru...)*

TZARA: líbezný den, nynější léto přetrvá...

Surrealismus

Počátky a východiska

Když chtěl člověk napodobiti chůzi, vynalezl kolo, které se naprosto nepodobá noze. Takto dospěl k surrealismu, nevěda ani, jak.

G. Apollinair – *Prsy Tiréziovi* (1918)

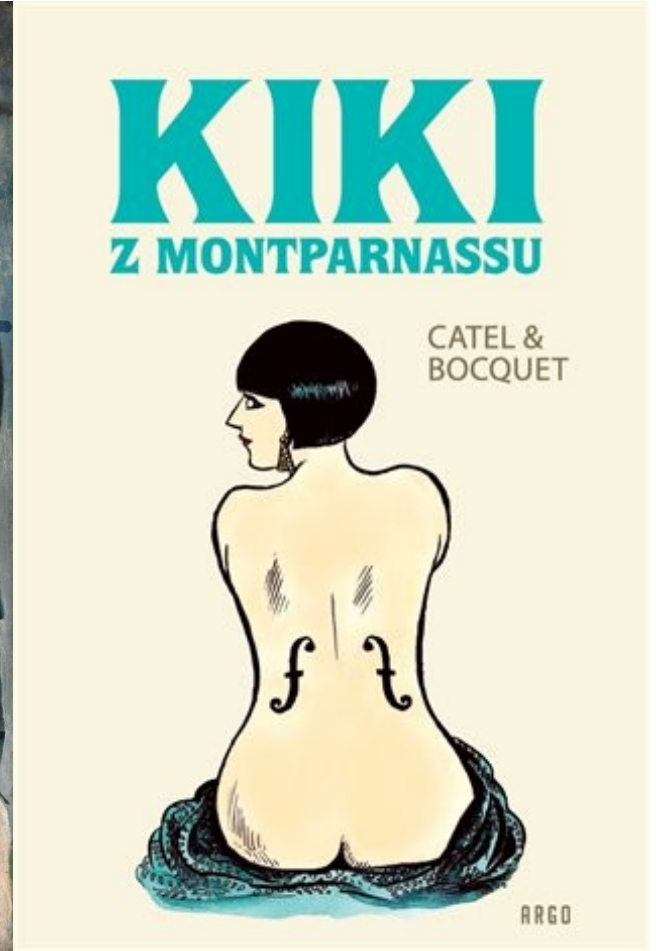
Je krásný jako vtažitelnost drápů u dravých ptáků nebo jako nejistota svalových pohybů v ranách na měkkých částech týlu nebo spíš jako opakovací past na krysy, kterou každé chycené zvíře vždy zas natáhne, takže může chytat do nekonečna a fungovat i schována pod slámou a obzvláště jako náhodné setkání šicího stroje a deštníku na pitevním stole!

Comte de Lautreamont – *Zpěvy Maldorovy*

- *Manifest surrealismus* (1924)
- *La Révolution Surrealist* (1924)
- *Zakladatelé*: André Breton, Louis Aragon, Philippe Soupault
- S. Dalí, W. Disney – *Destino*
<https://www.youtube.com/watch?v=w38cerphic4>

Surrealismus

Počátky a východiska

Surrealismus

Karel Hynek – Inu, mládí je mládí

Kráčeli směrem k suchopáru. Dominik otevřel dokořán ústa, aby Eugenie mohla přečíst nápis, který si vryl zubním kartáčkem do dásně. Četla

TAK DLOUHO TĚ MILUJI A JEŠTĚ SE MI

UCHO NEUSTRHLO. NEJSEM JAKO DŽBÁN

Poslední věta byla trochu nečitelná. Dominik si připadal jako u zubní lékařky.

Konečně dočetla a usmála se, tj. řeka úsměvu vystoupila z břehů rtů a zaplavila úrodné krajiny pleti, kde se tak dobře dařilo záračným květinám očí.

Přišel večer, stíny se topořily. Luna byla teprve v pubertě. Dominik si našel záminku a vykasal Eugonii sukně. Hvězdy se podobají rakvím na chobotnice, pomyslela si Eugenie, jejíž otec byl majitelem pohřebního ústavu.

Na zpáteční cestě vyplnili zahradnictví. Koulovali se bílými růžemi, stavěli sněhuláka z vůně. Eugonii se rozbil drahocenný medailonek.

(...)

Loučili se jako vždycky, u domovních dveří. Co bude zítra, zeptala se Eugenie. A dominik odpovídal: Každé ráno se rozevívá opona tmy a na jeviště obzoru vystupuje slunce s horkým monologem. Den se bude jmenovat ta tragédie, jež nás večer co večer více rozteskňuje.

Postmoderna

„Novel whitch imitate the form of the novel, by an author imitates the role of the author.“

John Barth
Literature of Exhaustion (1967)

- ironie
- intertextualita
- metafikce
- pastiš
- hyperrealita
- fragmentace

GRANT SNIDER

Swift je surrealista ve své zlomyslnosti.
Sade je surrealista ve svém sadismu.
Chateaubriand je surrealista v exotismu.
Constant je surrealista v politice.
Hugo je surrealista, když není pitomý.
Desbordes-Valmorová je surrealista v lásce
Bertrand je surrealista v minulosti.
Rabbe je surrealista ve smrti.
Poë je surrealista v dobrodružství.
Baudelaire je surrealista v morálce.
Rimbaud je surrealista v životní praxi i jinde.
Mallarmé je surrealista v důvěrném sdělení.
Jarry je surrealista v absintu.
Nouveau je surrealista v polibku.
Saint-Pol-Roux je surrealista v symbolu.
Fargue je surrealista v atmosféře.
Vaché je surrealista u mne.
Reverdy je surrealista doma.
St. J. Perse je surrealista na dálku.
Roussel je surrealista v anekdotě.
Atd.